

13 POSLUŠNOSŤ AKO ČNOSŤ

Úvod²¹⁰

Znakom dnešnej doby je pokles úcty k autorite. Stalo sa módou kritizovať príkazy a nariadenia predstavených. Obzvlášť to platí o našich mladých. Netýka sa to len vo vzťahu k cirkevným autoritám, ale aj voči svetským. Vytráca sa pojem autority v školách, v zamestnaní i v základnej ľudskej bunke - v rodine. Tento negatívny jav cítiť v celej spoločnosti.

A čo povedať o nás kresťanoch? Je všetko v poriadku? Môže patriť do Cirkvi niekto, kto odmieta poslušnosť voči tým, ktorých si Boh vyvolil za svojich zástupcov?

13.1 Čo je poslušnosť

Venujme pozornosť biblickému základu poslušnosti a pôvodu poslušnosti. Aby sme mohli lepšie pochopiť podstatu poslušnosti, musíme sa vrátiť na začiatok sveta, k stvoreniu. Všetko, čo Boh stvoril, bolo dobré (*porov. Gn 1,12. 18. 31*). Všetko bolo zamerané k svojmu cieľu, poslúchalo svojho Stvoriteľa. Nie vedome, nie dobrovoľne. Boh stvoril človeka, aby ho vedome a slobodne poslúchal. Vieme však, že prví rodičia neobstáli v skúške poslušnosti. Ňou si mali zaslúžiť Božie dary, neposlušnosťou ich však stratili.

V Novom zákone Kristova poslušnosť nie je iba najvznešenejším príkladom poslušnosti, ale je jej základom. Kristova poslušnosť je bezprostredným a historickým prameňom ospravedlnenia.²¹¹ Otec poslal Syna na svet. Syn splnil svoje poslanie a teraz ho splňa v Cirkvi. Ježiš Kristus svoje poslanie adresoval všetkým kresťanom. „Ako mňa poslal Otec, aj ja posielam vás“ (*Jn 20,21*). Ježiš prehojne napráva Adamovu neposlušnosť svojou poslušnosťou (*porov. KKC 411*). Tak „ako neposlušnosťou jedného človeka sme sa stali hriešnikmi, tak zasa poslušnosťou jedného sme sa stali spravodlivými“ (*Rim 5,19*). Ježiš Kristus sa zjavuje ako úplne poslušný Božej vôli a jeho víťazstvo umučenia dokazuje jeho vrcholnú poslušnosť jeho synovskej lásky k Otcovi (*porov. KKC 539*). Ved' on „sa stal poslušným až na smrť, až na smrť na kríži“ (*Flp 2,8*). „Ježiš svojou poslušnosťou až na smrť splnil zastupiteľskú úlohu trpiaceho Služobníka, ktorý dáva svoj život na obeť za zmierenie“ (*KKC 615*).

„Ježiš, „hoci bol Synom, z toho, čo vytrpel, naučil sa poslušnosti“ (*Hebr 5,8*). O čo silnejší dôvod máme na to my, stvorenie a hriešnici, ktorí sme sa

²¹⁰ Porov.: BYSTRIANSKY, J.: Seminárna práca. Spišská Kapitula : 2004.

²¹¹ Porov.: CANTALAMESSA, R.: *Poslušnosť*. Bratislava : Serafín, 1999, s. 17.

v ňom stali adoptovanými synmi. Prosíme nášho Otca, aby zjednotil našu vôľu s vôľou svojho Syna, aby sme plnili jeho vôľu, jeho plán spásy pre život sveta“ (KKC 2825). Svoj akoby testament pre nás zanechal v slovách: „Veríte v Boha, verte aj vo mňa“ (Jn 14,1).

„Ježiš svojou poslušnosťou matke a zákonitému otcovi dokonale zachováva štvrté prikázanie. Táto poslušnosť je pozemským obrazom jeho synovskej poslušnosti Nebeskému Otcovi. Ježišova každodenná poslušnosť Jozefovi a Márii ohlasovala a anticipovala poslušnosť vyjadrenú v modlitbe v Getsemanskej záhrade: „Nie moja, ale tvoja vôľa...“ (Lk 22,42). Kristova poslušnosť v každodenných okolnostiach skrytého života bola už začiatkom diela obnovenia toho, čo zničila Adamova neposlušnosť“ (KKC 532).

13.2 Vzory poslušnosti

Naším príkladom je Panna Mária, ktorá je nám ľuďom najbližšie vo viere. Ona „uskutočňuje poslušnosť viery najdokonalejším spôsobom“ (KKC 144.148). „Panna Mária „spolupracovala slobodnou vierou a poslušnosťou na ľudskej spásy“ (LG 56). „Svojou poslušnosťou sa stala novou Evou, matkou žijúcich“ (KKC 511). Príklady tiahnu, a preto nič nemôže byť našou väčšou snahou ako nasledovať v tom našu nebeskú Matku.

K poslušnosti nás volajú príklady toľkých mužov a žien Svätého písma. Či sú to proroci ako Izaiáš, Jeremiáš, apoštoli pri odpovedi na svoje povolanie, ale najviac asi „otec všetkých veriacich“ - Abrahám. On „s vierou poslúchol, keď bol povolaný, aby šiel na miesto, ktoré mal dostať ako dedičstvo, išiel a ani nevedel, kam ide“ (Hebr 11,8; porov. Gn 15,1-4).

13.3 Definícia poslušnosti

„Poslúchať (ob-audire: po-slúchať) vo viere znamená slobodne sa podriaďiť počutému slovu, lebo jeho pravdivosť zaručuje Boh, ktorý je Pravda sama. Sväté písmo nám dáva za príklad takejto poslušnosti Abraháma“ (KKC 144). „Je to dávať celou svojou bytosťou súhlas Bohu, ktorý sa zjavuje“ (DV 5). Svätý Pavol hovorí o „poslušnosti viery“ (Rim 1,5; 16,26) ako o prvej povinnosti (porov. KKC 2087).

Poslušnosť je čnosť, ktorá pobáda ľudskú vôľu, aby sa podriadila vôli predstaveného ako Božiemu zástupcovi. Je to jedna z čností, ktorá nie je sympatická modernému človeku, túžiacemu po nezávislosti. Vždy je ľahšie zrieknuť sa vlastných vecí chudobou a vlastného tela čistotou, než svojej vôle poslušnosťou. Poslušnosť dáva do pohybu aj iné čnosti, s ňou súvisiace, napr. pokoru, vieru, odvahu.²¹²

²¹² Porov.: GAZZERA, A., LEONELLI, A.: *V jeho šľapajach*. Rím : Grafická škola Pia XI., 1982, s. 352.

Spomedzi čností, ktoré sa najviac vyžadujú v kňazskej službe, Koncil uvádza na prvom mieste poslušnosť. Nazýva ju vnútornou dispozíciou byť vždy ochotný nehľadať svoju vôľu, ale plniť vôľu tých, ktorých poslal Boh (*porov. PO 15*).

13.4 Poslušnosť ako úkon

Opravdivým základom kresťanskej poslušnosti nie je myšlienka poslušnosti, ale úkon.²¹³ Je to úkon, ktorým človek obetuje svoju rozumovú a zmyslovú chuť, aby konal pod vplyvom viery, podľa rady alebo príkazu toho, ktorého mu dal Boh ako svojho zástupcu. Poslušnosť je predovšetkým úkon vôle. Nie preto poslúcham, že to rozumiem, chápem, ale preto, lebo chcem poslúchať. Je to úkon vyspelý, slobodný a zodpovedný. Poslušný psík alebo kôň nie je v pravom zmysle poslušný. Nejde tu o poslušnosť, ktorá je naivná, nevie o čo ide, ani o poslušnosť pod vplyvom hrozby alebo odmeny. Poslúchať znamená spojiť v jedno svoju vôľu s vôľou predstaveného. Urobiť jeho rozkaz svojim. „Poslušnosť je istota, že plníme Božiu vôľu.“²¹⁴

13.5 Vlastnosti poslušnosti

Nadprirodzenosť. Predstaveného poslúchame preto, lebo zastupuje Boha a nie preto, že je sympatický, učený, skúsený, svätý. Kto si medzi príkazmi vyberá, a potom urobí len to, čo sa mu osobne hodí, a vynechá, čo mu je nepríjemné, mieša svoju vôľu s Božou a znehodnocuje svoju poslušnosť.

Láska. Motívom Kristovej poslušnosti bola láska. Takisto pohnútkou kresťanskej poslušnosti je láska ku Kristovi. „Kto prijal moje prikázania a zachováva ich, ten ma miluje“ (*Jn 14,21*). Konať z lásky k Bohu neznamená vylúčiť každý prejav sympatie. A to už aj preto, aby predstavenému nebolo ťažko, keď má niečo rozkázať a aby sme mu uľahčili jeho zodpovednosť pred Bohom.²¹⁵

Ochota. Medzi vlastnosti poslušnosti, ktorou prejavujeme svoju vieru, patrí aj ochota. Kto verí, že v predstavenom poslúcha samého Boha, nebude sa proti jeho radám a rozkazom brániť výhovorkami. Ani sa nebude so smutnou tvárou snažiť dosiahnuť odvolanie alebo aspoň zmiernenie toho, čo sa nariadilo.

Radosť. Vrcholným prejavom viery pri poslušnosti je radosť z toho, že nám Pán Boh zvestoval svoju vôľu a že vieme, čo máme robiť a ako sa mu môžeme zapáčiť.²¹⁶

²¹³ Porov.: CANTALAMESSA, R.: *Poslušnosť*. Bratislava : Serafín, 1999, s. 17.

²¹⁴ SVÄTÝ DON BOSCO: *S D. Boscom na slovičko*. Bratislava : Don Bosco, 1996, s. 48.

²¹⁵ Porov.: GAZZERA, A., LEONELLI, A.: *V jeho šľapajach*. 1982, s. 354.

²¹⁶ Porov.: GAZZERA, A., LEONELLI, A.: *V jeho šľapajach*. 1982, s. 354 - 356.

13.6 Poslušnosť a človek

„Evanjeliové rady sa vo svojej rozmanitosti predkladajú každému Kristovmu učeníkovi. Dokonalosť lásky, ku ktorej sú povolani všetci veriaci, prináša so sebou pre tých, čo slobodne prijímú povolanie na zasvätený život, povinnosť zachovať čistotu v celibáte pre Božie kráľovstvo, chudobu a poslušnosť“ (KKC 915).

„Sľub poslušnosti, ktorý skladajú biskupovi pri vysviacke, a biskupov bozk pokoja na konci liturgie vysviacky znamenajú, že biskup ich pokladá za svojich spolupracovníkov, za svojich synov, svojich bratov a svojich priateľov a že oni sú mu zasa zaviazaní láskou a poslušnosťou“ (KKC 1567).

Je to predovšetkým apoštolská poslušnosť, ktorou kňaz uznáva Cirkev v jej hierarchickej štruktúre, miluje ju a slúži jej. Kňazskú službu nemožno vykonávať bez jednoty s pápežom a biskupským kolégiom, ale najmä vlastným diecéznym biskupom, voči ktorému treba zachovať úctu a poslušnosť. Poslušnosť voči nositeľom cirkevnej autority nie je vôbec pokorujúca, ale vyplýva zo zodpovednej slobody kňaza, ktorý prijíma požiadavky organického a organizovaného života. Len ten, kto vie poslúchať Krista, vie, ako má v duchu evanjelia vyžadovať poslušnosť od iných (porov. PDV 28).

Kňazská poslušnosť nie je poslušnosťou jednotlivca, ktorý individuálne vstupuje do vzťahu s autoritou, ale je to poslušnosť hlboko vštepená do jednoty presbytéria s biskupom a jeho prostredníctvom s nástupcom Petra (porov. PDV 28).

Každý kandidát kňazstva pri prijímaní sviatosti kňazstva musí slobodne sľúbiť úctu a poslušnosť biskupovi a jeho nástupcom. Sľubom, ktorý je uvážený a slobodný prísľub daný Bohu o možnom a väčšom dobre (porov. CIC 1191), sa kňaz zrieka svojej vôle a vyjadruje úplnú oddanosť biskupovi.

Poslušnosť prijatá v duchu viery a lásky v nasledovaní Krista poslušného až na smrť zaväzuje na podriadenie vôle zákonným predstaveným, zastupujúcim Boha, keď vydávajú príkazy podľa vlastných stanov (porov. CIC 601). Aj najväčšia horlivosť za duše musí sa vždy riadiť Božou vôľou, a teda poslušnosťou voči zákonným cirkevným predstaveným, ktorí zastupujú Krista a oznamujú nám jeho vôľu.²¹⁷ Nikto v Cirkvi si nemôže počínať svojvoľne a konať to, čo on pokladá za správne a užitočné. Vždy je potrebný súhlas a vedomie predstavených, ktorí sú zodpovední za svojich podriadených.

Kňazská práca je činnosťou samej Cirkvi, môže sa uskutočňovať jedine v hierarchickom spoločenstve celého tela. Dušpastierska láska podnecuje kňazov, aby poslušnosťou zasvätili svoju vôľu službe Bohu a bratom, pracujúc v tomto spoločenstve a v duchu viery prijímali nariadenia a pokyny biskupa ako aj iných predstavených. Lebo takým spôsobom zachovávajú a upevňujú potrebnú jednotu so spolubratmi v službe, a najmä s tými, ktorých Pán ustanovil za viditeľných správcov svojej Cirkvi (porov. PO 15).

²¹⁷ Porov.: HERMANOVSKÝ, J.: *Pápeži kňazom*. Bratislava : LÚČ, 1996, s. 82.

Závazok poslušnosti spája rôzne údy cirkevnej hierarchie medzi sebou navzájom a všetkých s pápežom, aby sa bojujúca Cirkev stala pre Božích nepriateľov obávajúcim, „dobre zoradeným šikom“ (porov. *Pies 6,3-9*).

To ale neznamená, že kňazi sú akési figúrky na šachovnici, ktorými možno posunovať, ako to chce hráč: sú to ľudia, živí ľudia, so svojou povahou a so svojím temperamentom, ľudia viac alebo menej dotváraní, silnejšej či slabšej konštrukcie, ľudia, ktorí majú svoje názory na rôzne problémy i na spôsoby, ako ich riešiť, ľudia, ktorí majú slobodnú vôľu. A toto všetko musí brať biskup do úvahy, ak žiada spoluprácu.²¹⁸

Poslušnosť biskupovi môže byť zvlášť ťažká pre jednotlivých kňazov, keď ide o zmenu služby alebo miesta pôsobenia. No práve tu sa najlepšie ukáže, na akej duchovnej úrovni je kňaz a či hľadá vo svojej práci viac Boha ako seba. Takúto obeť obyčajne Pán Boh hojne odmení svojimi milosťami.²¹⁹

„Sľubom poslušnosti prinášajú rehoľníci seba ako obeť Bohu úplným zasvätením svojej vôle, a tak sa pevnejšie a istejšie spájajú so spasiteľnou Božou vôľou.

Rehoľníci sa pod vplyvom Ducha Svätého s vierou podriaďujú predstaveným ako Božím zástupcom a pod ich vedením sa dávajú do služby všetkých bratov v Kristovi, ako sám Kristus z poslušnosti slúžil svojim bratom a položil svoj život ako výkupné za mnohých.

Nech teda rehoľníci v duchu viery a z lásky k Božej vôli pokorne a úctivo poslúchajú svojich predstavených podľa pravidiel a konštitúcií, vynakladajúc pri plnení rozkazov a vykonávaní zverených úloh schopnosti rozumu a vôle, ako i dary prírody a milosti, vo vedomí, že spolupracujú na výstavbe Kristovho Tela podľa Božích úmyslov.²²⁰

13.7 Poslušnosť a autorita

„Podriadenosť autorite a spoluzodpovednosť za spoločné dobro vyžaduje z morálneho hľadiska platiť dane, uplatňovať volebné právo a brániť krajinu“ (KKC 2240).

Tí, čo sú podriadení predstaviteľom občianskej moci, majú považovať svojich nadriadených za predstaviteľov Boha, ktorý ich ustanovil za správcov svojich darov (porov. *Rim 13,1-2*): „Kvôli Pánovi sa podriaďte každej ľudskej ustanovizni... ako slobodní, ale nie takí, čo slobodu majú za prikrývku zloby, ale ako Boží služobníci“ (1 Pt 2,13. 16).

„Keď sa pokrstený stane údom Cirkvi, už nepatrí sebe, ale tomu, ktorý za nás zomrel a vstal z mŕtvych. Odvtedy je povolaný, aby sa podriaďoval iným, aby im slúžil v spoločenstve Cirkvi, aby poslúchal predstavených Cirkvi a podriaďoval sa im, aby si ich vážil a mal ich v láske“ (KKC 1269).

²¹⁸ Porov.: GUSIČ, J.: *Kristova výzva veľkodušným*. Bratislava : LÚČ, 1994, s. 122 – 123.

²¹⁹ Porov.: GUSIČ, J.: *Kristova výzva veľkodušným*. 1994, s. 124 – 125.

²²⁰ Porov.: GUSIČ, J.: *Kristova výzva veľkodušným*. 1994, s. 176 – 177.

„Povinnosť poslušnosti ukladá všetkým, aby si náležite vážili autoritu a aby osoby, ktoré autoritu vykonávajú, zahŕňali úctou a podľa ich zásluhy aj vďačnosťou a láskavosťou“ (*KKC 1900*). Keď poslúchame predstavených, poslúchame Boha. „Kto vás počúva, mňa počúva. A kto vami pohŕda, mnou pohŕda“ (*Lk 10,16*).

Niekedy nám však tí, čo predstavených zastupujú, zatieňujú obraz Boha svojou nedostatočnosťou, neschopnosťou, neláskou a ostatnými chybami. Stupeň viery je tým väčší, čím viac je zatielený obraz Boha v tom, kto mi ho predstavuje - zastupuje. Najmenej viery sa žiada tam, kde sú naši predstavení najlepší a najmúdrejší. Tú poslušnosť nerobí problém, lebo nežiada vieru. Lenže poslušnosť sa žiada i tam, kde ide o človeka - predstaveného, málo schopného, nerozumného. Poslušnosť voči predstaveným je skúškou, tzv. lakmusovým papierikom našej viery. Jedine poslušnosť nám spoľahlivo zjavuje Božiu vôľu. Pričom sa môže stať, že sa predstavený pomýli, ale nemôže sa stať, aby sa dostal do omylu ten, kto poslúcha.²²¹ „Oveľa bezpečnejšie je byť podriadeným ako predstaveným.“²²²

Existuje poslušnosť, ktorá sa týka všetkých, nadriadených i podriadených, rehoľníkov i laikov a ktorá je zo všetkých najdôležitejšia, ktorá riadi, podporuje a oživuje ostatné poslušnosti. Nie je to poslušnosť „človeka voči človeku“, ale „človeka voči Bohu.“²²³

Ježiša Krista nám v Cirkvi zastupuje Učiteľský úrad, ktorý tvoria biskupi v spoločenstve s Petrovým nástupcom pápežom (*porov. KKC 85*). Veriaci majú poslúchať biskupa v Kristovom mene, vo veciach viery a mravov a pridržať sa ho s nábožnou a ochotnou myslou (*porov. LG 14*). Cez predstavených Cirkvi nás Boh povoláva k niečomu konkrétnemu. Ťažko hovoriť o začlenení do Cirkvi bez hierarchického kontaktu. Každý v Cirkvi musí byť naviazaný na predstavených. Musí niekoho poslúchať, nemôže byť mimo poslušnosti. Veriaci je viazaný poslušnosťou voči miestnej Cirkvi - kňazovi, kňaz voči biskupovi, biskup voči pápežovi.

Kto chce žiť s Kristom, ktorý nás poslušnosťou vykúpil a to poslušnosťou až na kríž, musí ho svojou osobnou poslušnosťou nasledovať. Niet pre nás k spásu inej cesty ako cesta za Kristom. Preto poslušnosť nie je iba nejaká vymyslená povinnosť, ale nevyhnutná potreba.

Na jednej strane treba mierniť príliš horlivých, ale zároveň povzbudzovať ochabnutých a ospalých. Každý musí mať miesto a úlohu, ktorú má bez odporu prijať, ak nemá byť na prekážku vznešenejšiemu cieľu. Nariadenia cirkevných predstavených nech všetci prijímajú ako vôľu samého Ježiša Krista, ako jediného a pravého pôvodcu a hlavu kresťanského náboženstva.²²⁴

²²¹ Porov.: *List sv. kňaza a mučeníka Maximiliána Kolbeho*. Liturgia hodín IV., Typis Polyglottis Vaticanis, 1996, s. 1336.

²²² KEMPENSKÝ, T.: *Nasledovanie Krista*. Trnava : SSV, 1996, s. 25.

²²³ CANTALAMESSA, R.: *Poslušnosť*. Bratislava: Serafin, 1999, s. 10 – 11.

²²⁴ Porov.: HERMANOVSKÝ, J.: *Pápeži kňazom*. Bratislava : LÚČ, 1996, s. 82.

13.8 Poslušnosť a dieťa

„Úcta k rodičom sa prejavuje pravou ochotou a poslušnosťou: „Zachovávaj, syn môj, prikázania svojho otca a nepohrdaj naučením svojej matky... Keď niekam pôjdeš, povedú ťa, keď budeš odpočívať, budú strážiť nad tebou, a keď sa zobudíš, budú sa s tebou rozprávať“ (Prís 6,20. 22). „Múdry syn rád počúva napomenutia, posmievač však nedbá na výčitky“ (Prís 13,1). „Kým dieťa žije v dome svojich rodičov, má poslúchať každú ich žiadosť, odôvodnenú svojím vlastným dobrom alebo dobrom celej rodiny. „Deti, poslúchajte rodičov vo všetkom, lebo je to milé Pánovi“ (Kol 3,20).

Deti majú poslúchať aj rozumné príkazy svojich vychovávateľov a všetkých, ktorým ich rodičia zverili. Ale ak je dieťa vo svedomí presvedčené, že je morálne zlé poslúchať daný rozkaz, nemá sa ním riadiť. Keď deti vyrastú, majú si naďalej ctíť svojich rodičov. Majú predchádzať ich želania, ochotne ich prosiť o radu a prijímať ich oprávnené napomenutia. Poslušnosť voči rodičom prestáva osamostatnením sa (emancipáciou) detí, ale neprestáva úcta, ktorú musia mať k nim vždy. Tá má v skutočnosti svoj koreň v bázni voči Bohu, ktorá je jedným z darov Ducha Svätého“ (KKC 2217).

„Deti si majú ctíť svojich rodičov, byť im vdáčné, náležite ich poslúchať a pomáhať im. Úcta k rodičom prispieva k súladu celého rodinného života“ (KKC 2251).

13.9 Kedy netreba poslúchať

Z poslušnosti jestvuje len vtedy výnimka, keby prestavený prikazoval niečo, čo by nepochybne znamenalo porušenie Božieho zákona, aj keď v najmenšom.²²⁵ Nemôže poslúchať, keď je jasné, že predstavený rozkazuje niečo, čo je proti Božiemu prikázaniu. V tomto prípade by nebol verným tlmočníkom Božej vôle. Nie sme viazaní poslušnosťou voči rodičom alebo predstaveným, keby nám nariadili vstúpiť do kláštora alebo by nám v tom prekážali. „Viac treba poslúchať Boha ako ľudí“ (Sk 5,29). Povolanie je hlasom Boha, ktorému musíme dať prednosť. Voľba vlastného stavu manželstva alebo duchovného stavu sa vymyká z povinnosti synovskej poslušnosti.²²⁶

13.10 Poslušnosť a sloboda

Niektoré nové myšlienkové prúdy tak vyzdvihujú slobodu, že každý zákon, každý príkaz a nariadenie považujú za jej potláčanie a obmedzovanie.

²²⁵ Porov.: *List sv. kňaza a mučeníka Maximiliána Kolbeho*. Liturgia hodín IV., Typis Polyglottis Vaticanis, 1996, s. 1336.

²²⁶ Porov.: GAZZERA, A., LEONELLI, A.: *V jeho šlapajach*. 1982, s. 356.

Odvolávajú sa na úsudok rozumu, ktorý je správny preto, lebo vychádza z vlastného svedomia (*porov. VS 21*). Každý sa riadi svojou pravdou a tá sa nezrovnáva s pravdou iných. V mene slobody si každý môže robiť, čo chce, všetko je dovolené. Niet nikoho a ničoho, čo by ma obmedzovalo. Kde niet Boha, tam nie sú ani zákony. Ak niet toho, ktorý je Pôvodcom sveta a zdrojom každého života, môžeme nad každou autoritou mávnuť rukou, vysmiať sa jej, obísť ju, ponížiť ju, odstrániť ju a žiť, ako nám chutí. Takýto krajný individualizmus vedie až k popretiu ľudskej prirodzenosti (*porov. VS 21*). Ľudia sa prestávajú uvedomovať, že ich sloboda musí byť ohraničená Božou autoritou. Takáto pomýlená predstava slobody nemá nič spoločné s poslušnosťou voči objektívnej a univerzálnej pravde, ale prežíva sa ako slepý súhlas s vášňami pudu a s túžbou jedincov po moci (*porov. PDV 8*).

Nie je pravda, že všetci mladí majú k poslušnosti odpor. Veľa z nich si túto cnosť veľmi cení. Vravajú, že sú ochotní za ňu i mnoho obetovať. Zdá sa, že odmietavejší postoj k poslušnosti majú tí, ktorí skutočnú slobodu nikdy nepoznali, ktorých od detstva príliš obmedzovali. Im sa potom nezávislosť zdá takým vznešeným ideálom, že každá podriadenosť je iba hrubším alebo jemnejším stupňom otroctva.

Ľudská vôľa je poznačená následkami dedičného hriechu, nerada sa podrobuje vôli druhého. Každým skutkom neposlušnosti a odporu voči zákonnej autorite, ktorá zastupuje Božiu autoritu na zemi, sa ničí, búra Boží poriadok.

Prekážkou poslušnosti je vždy nevera a pýcha. Kto nie je pokorný, nie je ani poslušný. Nevie sa podriaďovať vedeniu spovedníka a Cirkvi. Neprijíma všeobecne platné normy a chce sa oslobodiť aj od mravného zákona. Dôjde tak ďaleko, že napadne neporušenosť viery.²²⁷ Čím viac si je človek vedomí svojich osobných vlastností, čím viac si na sebe zakladá, tým sa cíti povolanejší, aby súdil o všetkom i o tom, čo má byť predmetom jeho poslušnosti.

13.11 Sloboda a zákon

„Kristus svojou poslušnosťou až na smrť dal svojim učeníkom dar kráľovskej slobody, aby „sebazapieraním a svätým životom premáhali v sebe samých kráľovstvo hriechu“ (*LG 36*). Človek je slobodný, preto môže Božie prikázanie prijať a pochopiť. Jeho sloboda je veľká, predsa však nie je nekonečná. Musí ale prijať mravnú normu, ktorú mu dáva Boh. Ak ju človek prijme skutočne sám, realizuje svoju slobodu. Boh, ktorý jediný je dobrý, dokonale pozná, čo je pre človeka dobré a z lásky k nemu mu to predkladá v prikázaniach. Boží zákon teda nepotláča ani nevyklučuje slobodu človeka, naopak, znamená jej záruku a podporu (*porov. VS 22*).

Ak človek nedá s poslušnosťou svoju slobodu Bohu, tak ju stráca. Dá ju

²²⁷ Porov.: GAZZERA, A., LEONELLI, A.: *V jeho šlapajach*. 1982, s. 419.

inému - diablu. „Človek je povinný vždy poslúchať istý úsudok (iudicium certum) svojho svedomia. Keby vedome a dobrovoľne konal proti nemu, sám by sa odsúdil“ (KKC 1790). „Všedný hriech oslabuje čnosť lásky. Prekáža duši v pokroku pri praktizovaní čností a pri konaní mravného dobra a zasluhuje časné tresty“ (KKC 1863).

„Hriech je urážkou Boha. Hriech sa stavia proti láske Boha k nám a odvracia od neho naše srdce. Podobne ako prvotný hriech je neposlušnosťou, vzburou proti Bohu, pretože človek chce byť „ako Boh“ (Gn 3,5), a teda poznať a určiť, čo je dobro a zlo. Hriech je teda „láskou k sebe až po opovrhnutie Bohom“.²²⁸ Pre toto pyšné vyvyšovanie seba je hriech pravým opakom Ježišovej poslušnosti, ktorá uskutočnila spásu“ (KKC 1850).

Žiadostivosť pochádza z neposlušnosti prvotného hriechu (porov. Gn 3,11). Človek nebol stvorený na to, aby poslúchal, ale skôr na to, aby vládol. Zachcelo sa mu viac. Chcel byť ako Boh, absolútne nezávislý. V prvom hriechu teda človek odoprel jedinú poslušnosť, ktorá bola dôstojná, podriadenosť Bohu. Ako trest potom nasledovala strata plnej slobody, boli sme vydaní do otroctva hriechu. Otrokom potom musí poslúchať i tam, kde sa to s jeho ľudskou dôstojnosťou nezrovnáva. Hriech učinil človeka otrokom jeho vlastných vášní, zmyslových hnutí. Jedni ľudia zotročujú druhých.

Oslobodenie je v osobe Ježiša Krista, Bohočloveka. Tu sme si celkom istí, že počúvame Boha, i keď hovorí ľudskými ústami. Z tohto hľadiska je teda jasné, že pravá kresťanská poslušnosť nielen nie je proti slobode, ale naopak, nás oslobodzuje. Učí nás počuť znovu hlas samého Boha.²²⁹

Záver

Celý život, deň za dňom, môžeme prežívať s týmto heslom: „Hľa, prichádzam, Bože, chcem plniť tvoju vôľu!“ Ráno, keď začíname nový deň, potom keď sa poberáme na dohodnuté stretnutie, na stretnutí, na začiatku novej práce: „Hľa, prichádzam, Pane, chcem plniť tvoju vôľu!“ Nevieme, čo nám prinesie ten deň, to stretnutie, tá práca. No jedno vieme isto: že práve vtedy chceme plniť Božiu vôľu. Nevieme, čo Boh pripraví v budúcnosti každému z nás. Avšak je krásne vykročiť tomu v ústrety so slovami na perách: „Hľa, prichádzam, Pane, chcem plniť tvoju vôľu!“²³⁰

²²⁸ SVÄTÝ AUGUSTÍN: *De civitate Dei*, 14, 28: CSEL 40/2, 56 (PL 41, 436).

²²⁹ Porov.: ŠPIDLÍK, T.: *Pramene svetla*. Trnava : SSV, 2000, s. 294 – 295.

²³⁰ CANTALAMESSA, R.: *Poslušnosť*. Bratislava : Serafín, 1999, s. 76 – 77.